

det. I det svenske udkasts § 9 er der ikke optaget nogen bestemmelse om ret til delvis dækning af rejseudgifterne i de her omhandlede fratrædelses-tilfælde.

I kommissionen har repræsentanterne for de søfarendes organisationer fremsat forslag om, at der ydes en sømand, der fratræder i henhold til udkastets § 14, stk. 1, fri hjemrejse, eventuelt således at rederen og staten hver betaler halvdelen af rejseudgiften eller i hvert fald en væsentlig del af den. Til støtte for forslaget er der bl. a. henvist til, at muligheden for fratræden efter § 14, stk. 1 ikke bør gøres illusorisk på grund af en hjemrejseudgift, som sømanden ikke kan klare. Mange danske skibe anløber sjældent eller aldrig dansk havn, hvorfor afsked på grund af krigsfrygt kan være en såre bekostelig beslutning at tage for den søførende, og han bør ikke af økonomiske årsager hindres i at udnytte retten til at kræve afsked. De de søførende er uden indflydelse på skibenes sejladsområder, bør lovbestemmelsen indeholde et reelt frigørelsesmiddel for den søførende, der ikke ønsker at følge med ind i krigszoner.

Over for disse betragtninger er det i kommissionen blevet anført, at fratrædelsesretten efter sømandslovens § 36 ikke kan betegnes som illusorisk. Erfaringerne har vist, at den søførende, der virkelig nærer en alvorlig frygt på grund af krigshandlinger, ikke lader sig afholde fra at fratræde af økonomiske årsager. Fratræden vil undertiden kunne ske på stedet i et område, der giver mulighed for, at den søførende kan få en ny hyre, og er han rederiansat, kan rederiet overføre ham til tjeneste på et andet skib. Selvom dette ikke måtte være muligt, behøver sømanden ikke af økonomiske grunde at give afkald på retten til afsked. Hvis han ikke kan betale rejseudgiften, vil de danske udenrigsrepræsentationer altid træde hjælpende til, og vel skal den søførende tilbagebetale repræsentationens udlæg, men der tilstås ham i praksis en rimelig afdragsordning. En ret til at fratræde med fri hjemrejse i krigsfaretilfælde kunne let give anledning til misbrug, individuelt eller kollektivt. Ved udformningen af en lovbestemmelse som den omhandlede må hensynet til den del af besætningen, der ikke kræver afsked, også have sig øje. En ret til afsked med fri hjemrejse kunne efter omstændighederne føre til fratrædelser i et sådant omfang, at skibet og den resterende del af mandskabet måtte forblive i fareområdet, fordi skibet ikke havde tilstrækkelig bemanning. En bestemmelse om ret til fri hjemrejse, helt eller delvis, i krigsfaretilfældene vil blive særdeles vanskelig at administrere, hvadenten rederen eller staten skal betale rejseudgiften eller en del af denne. Derimod

må de søfarendes organisationer antages at have væsentlig bedre muligheder for på en hensigtsmæssig måde at praktisere en bistandsordning, der giver mulighed for at yde rejsetilskud m. v. i de tilfælde, hvor en sådan hjælp virkelig er på sin plads.

Kommissionen har ikke fundet det hensigtsmæssigt at løse dette ret komplicerede hjemrejseproblem ad lovgivningsvejen.

Til § 15.

Ret til afsked ved forhyring for en bestemt rejse.

I stk. 1 gentages i princippet bestemmelsen i sømandslovens § 37, hvorefter en for bestemt rejse forhyret sømand kan kræve afsked, hvis rejsen bliver væsentlig forandret. Som efter udkastets § 14, stk. 2 skal krav om afsked frømsættes snarest, efter at sømanden har fået kundskab om ændringen. Er rejsen ikke begyndt, kan fratrædelse ske straks, og ellers i første anløbshavn.

Fratræder sømanden i medfør af denne bestemmelse, har han efter udkastets stk. 2 krav dels på 1 måneds hyre efter tjenesteforholdets ophør, dels på fri rejse med underhold til forhyringsstedet, hvis han fratræder, inden rejsen er begyndt, og ellers til det aftalte fratrædelsessted. Bestemmelsen svarer til sømandslovens § 37, stk. 2 med den ændring, at også det menige mandskab får ret til 1 måneds hyre, mod nu hyre for en halv måned.

Til § 16.

Ret til afsked ved flag- og rederskifte.

Ifølge sømandslovens § 40, stk. 1 kan en sømand kræve afsked med ret til hyre og fri rejse efter reglerne om uberettiget afsked i § 34, hvis skibet mister retten til at føre dansk flag. Efter stk. 2 kan en sømand også kræve afsked, men uden ret til „erstatningshyre“ og fri rejse, hvis skibet overtages af en anden dansk reder. Endelig bestemmes det i stk. 3, at den omstændighed, at skibet får en anden fører, ikke giver en sømand ret til at kræve afsked. Denne sidste bestemmelse må i dag anses for overflødig, hvorfor den er udeladt i udkastet.

Efter udkastets § 16, stk. 1 har en sømand ret til at kræve afsked, når skibet mister retten til at føre dansk flag, hvis ikke andet følger af aftalen. Formuleringen er som i sømandslovens § 40, stk. 1, bortset fra at der er tilføjet ordene „hvis ikke andet følger af aftalen“. Som i udkastets § 20, der modsvarer sømandslovens § 41 om skibets forlis m. v., er disse ord i første række indsat med henblik på den rederiansatte sømand, hvis tjenesteforhold ikke er begrænset til det skib, der eksempelvis ved salg til udenlandsk reder mister retten til at føre dansk flag. Da det er den almindelige opfattelse, at den